

Turizm Eğitimi Alan Önlisans Öğrencilerinin Sektöre Yönelik Meslek Algıları: Pamukkale Üniversitesi Örneği

Ahmet Çetin¹⁺, Seher Ceylan¹ and Nuray Selma Özdipçiner³

¹Denizli Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu, Pamukkale Üniversitesi, Denizli, Türkiye

²Turizm Fakültesi, Pamukkale Üniversitesi, Denizli, Türkiye

*Corresponding author: ceylans@pau.edu.tr

⁺Speaker: ceylans@pau.edu.tr

Presentation/Paper Type: Oral / Full Paper

Abstract – Turizm, günümüzün en önemli meslek alanlarından biri olmasına rağmen, turizm eğitimi alan öğrencilerin bu mesleğe yönelik algıları farklılık göstermektedir. Literatür incelendiğinde öğrencilerin turizm sektörüne yönelik meslek algısı konusunda birçok çalışmaya rastlanmaktadır. Öğrenim hayatı sonunda, turizm sektöründe çalışmayı hedefleyen üniversite öğrencilerinin, mesleklerinin onlara sunduğu çalışma koşullarını, kendilerini geliştirme imkanlarını, kariyer olanaklarını nasıl algıladıkları ve sektörü nasıl gördükleri bu mesleğin bir parçası olmak açısından önemlidir. Bu çalışmada turizm eğitimi alan önlisans öğrencilerinin demografik verilerine göre, turizm sektörüne yönelik algılarında farklılık olup olmadığı araştırılmıştır. Bu amaç doğrultusunda, Pamukkale Üniversitesi Denizli Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulunda turizm eğitimi alan ön lisans öğrencilerine yönelik bir anket uygulaması gerçekleştirilmiştir. Çalışma sonucunda öğrencilerin demografik özellikleri ile mesleğe yönelik algıları arasında farklılıklar tespit edilmiştir.

Keywords – Turizm, Meslek algısı, Ön lisans öğrencileri

I. GİRİŞ

Turizm, günümüzde bütün ülkeler için son derece önemli bir sektördür. Yüksek ölçüde gelir sağlayan ve istihdama katkıda bulunan turizm faaliyetleri için her ülke fiziksel ve teknolojik yatırımlarda bulunmaktadır. Bu sektörden azami ölçüde kazanç elde etmek için kaliteli hizmet sunmak ve konuk memnuniyetini sağlamak gerekmektedir.

Bu sebeple, sadece fiziksel anlamdaki turistik yatırımların değil, insan faktörüne yapılan yatırımların da aynı oranda geliştirilmesi gerekmektedir. Zira emek yoğun bir sektör olan turizmin en önemli bileşenlerinden biri de hizmeti üretip sunan eğitilmiş ve kalifiye işgücüdür. Kaliteli hizmet sunmanın ilk adımı vasıflı ve eğitilmiş işgücünü sektöre kazandırmaktır. Bu işgücünün yetiştirilmesi de etkili bir turizm eğitimi ile mümkündür.

Ülkemizde gerek ortaöğretim gerekse yükseköğretim seviyelerinde turizm eğitimi verilmekte ve bu eğitimi alan bireylerin de turizm sektöründe hizmet vermesi beklenmektedir. Zira iyi yetişmiş ve eğitilmiş işgücü, turizmde hizmet kalitesinin devamlılığında çok önemli rol oynamaktadır. Sektörde özellikle kalifiye ara eleman ihtiyacının var olduğu bilinmekle birlikte, turizmde çalışanların birçoğunun söz konusu eğitime sahip olmadığı da görülmektedir. Ne yazık ki yapılan araştırmalar, turizm eğitimi alan öğrencilerin önemli bir kısmının sektörde çalışmak istemediklerini veya turizmin dışındaki başka alanlarda meslek edindiklerini göstermektedir.

Bireylerin meslek seçimleri, gerek ekonomik fayda sağlamak gerekse toplumda meslekleri aracılığıyla bir statü

elde etmek anlamında önemli bir seçimdir. Turizm eğitimi alan öğrencilerin, turizmi bir meslek olarak nasıl gördükleri, turizmin çalışma koşulları konusundaki algıları ve sektöre bakış açılarının değerlendirilmesi de bu bağlamda önemlidir.

Turizm eğitimi alan öğrencilerin mesleğe bakış açıları konusuna ilişkin literatür incelendiğinde, araştırmaların genel olarak, öğrencilerin turizm eğitimi almayı seçerken bölüm ve meslekle ilgili tercih sebepleri ([1],[2],[3]-[4]), eğitimlerinden memnun olup olmadıkları ([3]- [5]), mesleğe ve turizm mesleğindeki geleceklerine yönelik bakış açıları ([3]-[6]), turizm sektörüne yönelik genel olarak tutumları ([5],[7]-[8]), meslekten beklentileri ([9],[10]-[11]) ve demografik faktörlere göre öğrencilerin mesleğe bakış açılarının değişip değişmediği ([3],[8],[12],[10],[11],[13],[4],[14]-[1]) konuları üzerinde durulduğu görülmektedir.

Turizm sektörünün çok hızlı bir şekilde büyümesi, bu sektörde ihtiyaç duyulan işgücünün miktarı ve kalitesi ile ilgili sorunları gündeme getirmektedir. Birçok hizmetin doğrudan çalışanlar tarafından verildiği turizm endüstrisinde, rekabete dayalı avantaj öncelikle turizm deneyiminin ayrılmaz bir parçası olan çalışanlar aracılığıyla sağlanır[2]. Literatüre göre, öğrencilerin, turizm sektöründe çalışmak için onları motive eden iki temel unsurun, sosyal statü ve ücret olduğu ifade edilmektedir[9].

Ayrıca, genel olarak mesleğe olumlu bakan öğrencilerin elde edilen statü, ücret paketi ve kariyer gelişimi için mevcut fırsatları göz önüne aldıkları; olumsuz bakan öğrencilerin ise

ağır çalışma koşulları ve iş ortamı nedeniyle olumsuz algılara sahip olduğu kaydedilmiştir[7].

Turizm eğitimi alan öğrencilerin sektöre yönelik tutumlarını belirlemeyi amaçlayan araştırmalarda; turizm sektörünün işgücü ihtiyacını, turizm eğitimi almamış kişileri istihdam ederek karşıladığı; turizm eğitimi alanların genellikle sektörü terk ettikleri ve başka sektörlerde çalışmak istedikleri tespit edilmiştir[5].

Söz konusu araştırmalarda, öğrencilerin bölümleri ve mezuniyet sonrasında sektördeki iş imkanları ile ilgili bakış açılarında zamanla olumsuz yönde değişimler saptanmış, öğrencilerin çoğunluğunun seçtiği bölümden pişman oldukları ve sektöre karşı olumsuz tutum ve görüşlerinin olduğu ifade edilmiştir. Turizm eğitimi almış mezunların sektördeki çalışma koşullarının zor olması, gelişim fırsatlarının sınırlı kalması, motivasyon yetersizliği ve iş tatminsizliği gibi sebeplerle sektörü terk ettikleri saptanmıştır[5].

Turizm eğitimi almakta olan öğrencilerin, turizmin doğasını ve çalışma koşullarını ağır, ücret ve ek gelirleri ise düşük buldukları tespit edilmiştir[11]. Bu olumsuz görüşün sebepleri olarak, yükseköğretim kurumlarında sunulan turizm eğitiminin öğrencilerin beklentilerini karşılamadığı, turizm işletmeciliği öğrencilerinin beklentilerinin sektörle uyuşmadığı, çalışma koşullarının öğrencileri olumsuz tutum içerisine sürüklediği ve bu yüzden öğrencilerin tatmin düzeylerinin oldukça düşük olduğu ifade edilmiştir[5].

Bunların yanında, yapılan diğer araştırmalarda ise, turizm eğitimi alan öğrencilerin çok büyük bir kısmının ileride kendi işini kurmak istedikleri tespit edilmiştir[15]. Öğrencilerin eğitimlerini, kendi işyerlerini kurmak için kullanma eğiliminde oldukları ve kendi işyerlerine sahip olmayı kariyerlerinin bir parçası olarak gördükleri söylenebilir[16]. Öğrencilerin turizm sektöründe çalışma ile ilgili beklentileri açısından bakıldığında gençlerin statü olarak yönetici pozisyonunda çalışmayı istedikleri ve çalışacakları işyerini seçerken önce kariyer ve maaş olanaklarına dikkat ettikleri tespit edilmiştir ([10]-[6]). Ayrıca sorunsuz bir ortamda çalışmayı ve yaptıkları işten tatmin olmayı istemektedirler[13].

Meslek seçimi insan hayatında oldukça önemli bir karardır. Meslek seçimi öncesinde, seçilecek meslekle ilgili iş gerekleri, çalışma şartları, avantajlar, dezavantajlar ve kişilik özellikleri ile ilgili araştırmalar yapılmalıdır. Turizm sektöründe istihdam edilecek bireylerin dışadönük, yumuşak başlı, sorumlu ve duygusal olarak dengeli olmalarına özen gösterilmesi gerekmektedir[17].

Genel olarak araştırmalar, öğrencilerin turizm bölümünü bilinçsiz bir şekilde tercih ettiklerini, sadece bir üniversite okuma düşüncesiyle geldiklerini, günün şartlarında geçerli bir meslek olarak gördüklerinden dolayı seçtiklerini, üst sınıflardaki öğrencilerin gelecek kaygısının arttığını ve eğitimden duydukları memnuniyetin azaldığını göstermektedir[3].

Meslek seçimi açısından bakıldığında, turizm meslek lisesinden mezun olan öğrencilerin bu mesleği daha çok sevdiğikleri ve benimsedikleri, genel lise mezunlarının ise tam tersi davranış gösterdikleri görülmektedir[8].

Okuduğu bölümü isteyerek seçenlerin bu sektörde çalışmaya yönelik eğilimleri daha pozitifdir[1]. Mesleki turizm deneyimi elde etmiş öğrencilerin büyük bölümünün mesleğin geleceğine ilişkin olumlu tutum içinde oldukları, turizm sektöründe çalışmayı eğlenceli ve zevkli buldukları ifade edilebilir[6].

Ayrıca meslek lisesinden gelen öğrencilerin sektöre yönelik bir farkındalığa sahip oldukları ve iyi bir ücret ile hızlı yükselme imkânlarına yönelik algıların da bu farkındalıkla oluştuğu düşünülmektedir[6]. Öğrenciler sektörde çalışmanın kolay olduğuna katılmamakla birlikte, işlerinde çabuk yükselebileceklerine inanmaktadırlar[13].

Demografik özellikler açısından bakıldığında ise, cinsiyet, yaş, mezun oldukları lise türü, öğrenim görülen sınıf, staj durumu ve eğitim alınan bölüm turizm öğrencilerinin bu değişkenlere göre, meslek algılarının ve meslekten beklentilerinin farklı olduğu görülmektedir([13],[8]-[12]). Öğrencilerin turizm sektöründeki departmanlara yönelik olarak da orta düzeyde olumlu bir tutuma sahip oldukları ve öğrencilerin tutumlarının bir takım demografik özelliklerine göre farklılık gösterdiği belirlenmiştir[18].

Cinsiyet açısından, turizm sektöründe bazı işlerin kadın işi bazı işlerin erkek işi olarak düşünüldüğü algısı görülmektedir[10]. Kız öğrencilerin insanlarla sürekli iletişim kurabilecekleri bir alan olduğu için sektörü tercih ettikleri, erkek öğrencilerin ise gelecekte bu sektörde kendi işini kurabilme beklentisi içinde oldukları[13], kadınların erkeklere oranla turizm sektöründe çalışma eğilimlerine yönelik tutumlarının daha olumlu olduğu[1] tespit edilmiştir.

Ayrıca öğrencilerin, erkeklerin en fazla çalışmak isteyecekleri bölümün servis, kadınların en fazla çalışmak isteyecekleri bölümün ise kat hizmetleri olacağını düşündükleri[10], erkek öğrencilerin eğitimden duydukları memnuniyetin, kız öğrencilere göre daha düşük düzeyde olduğu ve erkek öğrencilerin gelecek kaygısının kız öğrencilere göre daha yüksek olduğu ortaya konulmuştur[3].

Turizm sektöründeki iş ve kariyer olanaklarının değerlendirilmesi açısından, lisans ve lise öğrencileri, önlisans öğrencilerine göre daha olumlu tavır göstermektedir[11]. Öğrencilerin eğitim seviyeleri ve cinsiyetlerine göre sektörün çalışma koşullarını algılamaları ve sektörde çalışma isteklerine ilişkin düşüncelerinde farklılıklar bulunmuş ve öğrencilerin sektörde çalışma isteklerini etkileyen en önemli unsurlar kişi-endüstri uyumu, terfi imkânları ve sektörde çalışmanın sağlayacağı sosyal statü olarak ortaya konulmuştur[11].

Turizm sektörünün öğrenciler tarafından algılanan olumsuz özellikleri, öğrencilerin mezun olduktan sonra bu sektörde kariyer arayışına olan ilgisini azaltmaktadır. Oysa mezunların turizm sektöründe istihdamı, özellikle sektörün geleceği ve yüzleştiği nitelikli çalışan eksikliği sorunu bakımından oldukça önemlidir[9].

Sektörün, imajını iyileştirmesi ve öğrencilerin mezun olduktan sonra turizm endüstrisine girmelerini teşvik etmek için özel beklentilerini karşılayan kariyer fırsatlarının geliştirilmesi gerekmektedir[2].

II. MATERYAL VE YÖNTEM

Bu çalışma ile Otel Lokanta ve İkram Hizmetleri ile Seyahat Turizm ve Eğlence Hizmetleri bölümlerinde önlisans düzeyinde öğrenim gören öğrencilerin turizm mesleğine yönelik algı farklılıklarını ortaya çıkarmak amaçlanmaktadır.

Bu amaç doğrultusunda Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulunda ön lisans öğrenimi gören öğrencilere turizm mesleği ile ilgili bir araştırma yapılmıştır.

Veri toplama aracı olarak kullanılan anket, Karaman [19]tarafından öğretmenlerin mesleki algılarını ölçmek için geliştirilen, Yılmaz vd.[20] tarafından, hemşirelerin ve ebelerin mesleki algılarını ölçmek için uyarladıkları ve Yılmaz ve Tanrıverdi [21] tarafından aşçılar için uyarlanan anket sorularından seçilerek turizm öğrencileri için uyarlanmıştır.

Ölçek 46 ifadeden oluşturulmuş ve her ifade 5’li likert ölçeği kullanılarak değerlendirilmiştir. Araştırma 2017-2018 öğretim yılı bahar döneminde söz konusu bölümlerin, derse devam eden 1. ve 2. Sınıf öğrencilerine kolayda örneklem yöntemi ile uygulanmıştır. Elde edilen 420 anketten geçerli olan 382 tanesi değerlendirmeye alınmıştır.

Turizm mesleğine yönelik algıyı ölçmekte kullanılan ölçeklerin geçerlilik ve güvenilirlik çalışması yapılmış, geçerlilik çalışması için Karaman[19], Yılmaz vd.[20] ile Yılmaz ve Tanrıverdi’nin[21] kullandıkları ölçeklerden uyarlanan ifadelerin yüzey geçerliliğine bakılmış ve geçerliliği yeterli kabul edilmiştir.

Ölçek için Cronbach Alpha katsayısı hesaplanmıştır. Ölçeğin Cronbach Alpha katsayısı 0,916 olarak bulunmuştur. Bu doğrultuda bu sonuç Hair vd.[22] tarafından önerilen 0,70 değerini aştığı için ölçek güvenilir kabul edilmiştir.

III. SONUÇLAR

Çalışmanın bulgular kısmında öncelikle öğrencilerin demografik özellikleri eğitim durumu, sınıfları, normal veya ikinci öğretim öğrencisi olma durumları incelenmektedir. Ayrıca araştırmaya katılan öğrencilere Turizm Bölümünü isteyerek seçip seçmediği soruları sorulmuştur. Bu sorulara verilen yanıtlar Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1: Örneklemin Demografik Özellikleri ve Öğrenim Durumları

Cinsiyet	Frekans	Yüzde (%)
Kadın	165	43,2
Erkek	217	56,8
Toplam	382	100,0
Sınıf	Frekans	Yüzde (%)
1	177	46,3
2	205	53,7
Toplam	382	100,0
Yaş	Frekans	Yüzde (%)
17-19	58	15,2
20-22	270	70,7
23-25	41	10,7
26-28	8	2,1
29 ve üstü	5	1,3
Toplam	382	100,0
Bölüm	Frekans	Yüzde (%)
Turizm Otel	204	53,4
Turizm Seyahat	178	46,6
Toplam	382	100

Pamukkale Üniversitesi Denizli Sosyal Bilimler MYO’da öğrenim gören öğrencilerin demografik verilerine bakıldığında katılımcıların çoğunluğunu erkekler oluşturmaktadır. Katılımcılar içindeki erkek öğrencilerin oranı %56,8 kız öğrencilerin oranı da %43,2’dir. Örneklemin kaçınıcı sınıfta olduklarına bakıldığında ise %46,3 birinci sınıf, %53,7’inin ikinci sınıf olduğu görülmektedir. Yaşlarına göre dağılımları incelendiğinde %70,7’sinin 20-22 yaş aralığında olduğu, %15,2’sinin 17-19, %10,7’sinin 23-25, %2,1’nin 26-28 ve 1,3’ünün 29 ve üstü olduğu anlaşılmıştır. Denizli Sosyal Bilimler MYO’da iki turizm bölümü bulunmaktadır katılımcıların %53,4’ü Otel Lokanta ve İkram Hizmetleri bölümünde, %46,6’sı ise Seyahat Turizm ve Eğlence Hizmetleri bölümünde öğrenci olarak eğitimlerine devam etmektedirler.

Turizm öğrencilerinin turizm mesleğine yönelik algı farklılıkları açısından, katılımcıların ölçek ifadelerine ilişkin katılım durumlarını belirten ortalamalar ve standart sapmaları Tablo 2’de verilmiştir. Değerlendirmeye alınan 382 adet anket formunda öğrencilerin en yüksek katılım düzeyi 4,1597 ortalama ile “Turizmde farklı milletlerden insanlarla tanışmak mutlu edici bir tecrübedir” ifadesindedir. Öğrencilerin farklı kültürlerden ve milletlerden insanlarla tanışmalarının onları mutlu ettiği ve turizm mesleğine olumlu algıya katkı sağladığı görülmektedir.

Tablo 2: Turizm Mesleğine Yönelik Algı Farklılıkları (n=382)

İfadeler	ort	ss
1.Turizm endüstrisinde çalışmak ilgi çekicidir	3,7225	1,00470
2.Turizm endüstrisinde çalışacak olmaktan mutluyum	3,4346	1,07448
3.Turizm itibarlı bir meslektir	3,5602	1,08692
4.Daha fazla eğitim fırsatları sunan bir meslektir	3,5471	1,06809
5.Çalışma arkadaşlarıyla iyi anlaşma ortamı sağlamaktadır	3,7382	1,01669

6. Her yerde iş bulma imkânı sunmaktadır	3,4215	1,13538
7. Yurt dışına çıkma fırsatı sunmaktadır	3,8141	1,07684
8. Turizm endüstrisinde terfi olanakları memnun edicidir	3,6990	0,90837
9. Turizm, eğlenceli bir meslektir.	3,8508	1,07280
10. Topluma fayda sağlayabileceğim bir meslektir	3,6492	1,03862
11. Bu meslek, yeteneklerimi ve kabiliyetlerimi kullanabilme imkânı sağlar	3,8089	1,01827
12. Bu meslek bağımsız olmamı sağlar	3,4607	1,03851
13. Yüksek nitelikli iş yapma donanımı mevcuttur	3,4974	0,97676
14. Sorumluluk veren bir meslektir.	3,8901	0,96035
15. Turizm endüstrisinde kurumsallaşmamış bir yapı vardır	3,4031	1,03978
16. Turizm endüstrisinde kariyer yapmak diğer sektörlerle kıyasla daha kolaydır	3,2513	1,15228
17. Turizmde çalışmayla iyi para kazanılır.	3,7094	1,06575
18. Turizmde farklı milletlerden insanlarla tanışmak mutlu edici bir tecrübüdür.	4,1597	0,91250
19. Turizmde cinsiyet ayrımcılığı yoktur	3,9267	1,13862
20. Çalışanlara sunulan yemekhane, yatakhane, banyo imkânları iyi durumdadır	3,1728	1,11374
21. Turizm işletmeleri içerisinde daha çok otokratik yöneticiler çalışmaktadır	3,3639	0,95903
22. Turizm işletmelerinde hakkaniyetli terfi anlayışı düşüktür	3,3586	1,06220
23. Kendini geliştirme imkânları azdır	2,7670	1,22770
24. Eğitimsiz insanlar önemli pozisyonlarda görev alamamaktadır	3,6440	3,64400
25. Turizm işletmelerinin toplum nezdinde kötü imajı vardır	2,7958	1,13646
26. Turizm endüstrisi kırılğan bir yapı göstermektedir	3,5079	0,88362
27. Turizmde işgören hakları yeterli seviyede gelişmemiştir	3,4188	1,13288
28. Turizm endüstrisinde sosyal güvence eksiktir	3,1571	1,15080
29. Turizm endüstrisinde teori ve pratik farklılık göstermektedir	3,5785	0,98964
30. Turizm ile ilgili yasal zeminde boşluklar mevcuttur	3,4424	1,01979
31. Turizm işletmelerinde işten keyfi çıkarmalar olabilmektedir	3,5209	1,14481
32. Çalışma koşulları aile yaşamını olumsuz etkilemektedir	3,4293	1,21840
33. Turizm işletmelerinde iş yükü oldukça fazladır	3,7225	1,10426
34. Turizmde çalışmak gelecek garantisini sağlamaz	3,3639	1,22573
35. Turizmde düzensiz ve uzun çalışma saatleri vardır	3,7670	1,15727
36. Turizmde iş güvenliği riski çok yüksektir	3,2094	1,13087
37. Turizm çalışanları eğitilmiş iş gücüne yönelik önyargılı davranmaktadır	3,2251	1,06315
38. Çalışanların eğitim seviyesi genelde düşüktür	3,3508	1,17609
39. İnsanlar tatil deyken onlara hizmet etmek güzel değildir	3,0366	1,19874

40. Turizmin mevsimsel olması kariyerim açısından sakınca yaratmaktadır	3,4555	1,12563
41. Turizm işletmeciliği eğitimi almam kariyer gelişimimde doğru bir karardır	3,4921	1,05427
42. Entelektüel bir fırsat yaratan kariyer imkânı sağlamaktadır	3,4529	1,02802
43. Turizm endüstrisinde kariyer yapma imkânları azdır	3,1545	1,17931
44. Turizmi bir kariyer yolu olarak seçmemden dolayı çok mutluyum	3,2723	1,10081
45. Turizmde başka bir alanda çalışmayı düşünmem	2,9058	1,26596
46. Başka bir meslek seçme imkânım olsa, yine turizmi seçerdim.	2,9188	1,32261

Öğrencilerin en düşük düzeyde katılım gösterdiği (2,7670) “Kendini geliştirme imkânları azdır” ifadesi de turizmde çalışanların kendilerini geliştirme imkânlarının fazla olarak görüldüğü ve turizm algısını olumlu yönde etkilediği görülmektedir.

Ancak öğrencilerin çalışma alanı olarak turizmi seçmelerine ilişkin “Turizmde başka bir alanda çalışmayı düşünmem” ve “Başka bir meslek seçme imkânım olsa, yine turizmi seçerdim” ifadelerine katılım oranlarının düşük olması öğrencilerin turizm alanında çalışmaya sıcak bakmadıkları ve başka sektörlerde ortaya çıkabilecek fırsatlarda sektör değiştirmeyi düşünceklere anlamı çıkarılabilir.

Turizm öğrencilerinin turizm mesleğine yönelik algılamalarındaki farklılıkları belirlemek amacıyla bağımsız t-testi ve Anova testleri uygulanmıştır. Öğrencilerin cinsiyetlerine göre fark olup olmadığını anlamak için yapılan t-testi sonucunda ifadelerden sadece birinde anlamlı bir fark olduğu ortaya çıkmıştır. Tablo 3’de belirtilen sonuçlara göre “Turizm endüstrisi kırılğan bir yapı göstermektedir” ifadesine erkek öğrencilerin katılım oranı kız öğrencilere göre daha yüksek çıkmıştır.

Tablo 3: Cinsiyete göre mesleki algı durumu

İfade	Cinsiyet	N	Ort.	Std. Sapma	t	Sig(2 tailed)
Turizm endüstrisi kırılğan bir yapı göstermektedir	Kadın	165	3,387	0,8452	-2,327	0,020
	Erkek	217	3,599	0,9029		

Turizm öğrencilerinin buldukları sınıfa göre mesleki algılamalarında ortaya çıkan farklılıklar Tablo 4’de verilmiştir. Bu tabloya göre “Turizmde farklı milletlerden insanlarla tanışmak mutlu edici bir tecrübüdür” ifadesine her iki sınıf öğrencilerinin katılım oranları yüksek olmakla beraber birinci sınıf öğrencilerinin katılım oranları diğerine göre daha yüksek olmuştur.

“Turizm çalışanları eğitilmiş iş gücüne yönelik önyargılı davranmaktadır”, “Çalışanların eğitim seviyesi genelde düşüktür” ve İnsanlar tatil deyken onlara hizmet etmek güzel değildir” ifadelerine katılım durumları ikinci sınıfların birinci sınıflara göre ve genel ortalamaya göre daha yüksektir. Bunun sebebi olarak ikinci sınıfların stajlarını

genellikle birinci sınıf bittikten sonra yapımları ve sektöre ilişki deneyim edinmiş olmaları gösterilebilir.

Tablo 4: Okudukları sınıfa göre öğrencilerin mesleki algı durumu

İfade	Sınıf	N	Ort.	Std.Sapma	t	Sig(2-tailed)
Turizmde farklı milletlerden insanlarla tanışmak mutlu edici bir tecrübedir.	1	177	4,271	0,8291	-2,231	0,026
	2	205	4,063	0,9705		
Turizm çalışanları eğitilmiş iş gücüne yönelik önyargılı davranmaktadır	1	177	3,107	1,0306	-2,020	0,044
	2	205	3,326	1,0826		
Çalışanların eğitim seviyesi genelde düşüktür	1	177	3,203	1,2029	-2,289	0,023
	2	205	3,478	1,1400		
İnsanlar tatil deyken onlara hizmet etmek güzel değildir	1	177	2,898	1,2526	-2,105	0,036
	2	205	3,156	1,1397		

Denizli Sosyal Bilimler MYO’da mevcut iki turizm bölümü arasında mesleki algı konusunda anlamlı bir farklılık olup olmadığına ilişkin yapılan analiz sonuçları Tablo 5’de verilmiştir. Analiz sonuçlarının da Otel Lokanta İkram Hizmetleri bölümü ile Seyahat Turizm ve Eğlence Hizmetleri bölümleri arasında yedi ifadede farklılık olduğu görülmüştür.

Tablo 5 incelendiğinde seyahat bölümü öğrencilerinin sektörü daha ilgi çekici bulduğu görülmektedir. Bunun sebebi seyahat sektörünün daha dinamik bir yapıda olması ve daha esnek çalışma şartlarına sahip olması nedeniyle olabilir. Sektörün sunduğu eğitim fırsatlarını otel bölümü öğrencilerinin daha fazla bulduğu ancak sektörde çalışanların eğitim seviyelerinin de daha düşük olduğunu düşündükleri görülmektedir. İş fırsatlarının daha fazla olduğu ve terfi imkânlarının memnun edici düzeyde olduğu yönündeki ifadelerle, turizm ve otelcilik öğrencilerinin daha yüksek düzeyde katılımının sebebi olarak, sektör içinde konaklama işletmelerinin ve yiyecek içecek işletmelerinin daha ağırlıklı olması ve daha kurumsal bir yapıya sahip olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir.

“Turizm endüstrisi kırılğan bir yapı göstermektedir” ifadesine her iki grubunda yüksek katılım göstermesi sektörün özellikle son yıllarda yaşamış olduğu krizlere bağlanabilir.

Tablo 5: Bölümlere göre öğrencilerin mesleki algı durumu

İfade	Bölüm	N	Ort.	Std.Sapma	t	Sig(2-tailed)
Turizm endüstrisinde çalışmak ilgi çekicidir	OLİH	204	3,553	1,1150	-3,637	0,000
	STEH	178	3,915	0,8224		
Daha fazla eğitim fırsatları	OLİH	204	3,696	1,0101	-2,947	0,003
	STEH	178	3,376	1,1092		

sunan bir meslektir						
Her yerde iş bulma imkânı sunmaktadır	OLİH	204	3,676	1,1200	4,835	0,000
	STEH	178	3,129	1,0841		
Turizm endüstrisinde terfi olanakları memnun edicidir	OLİH	204	3,848	0,8774	3,484	0,001
	STEH	178	3,528	0,9155		
Sorumluluk veren bir meslektir.	OLİH	204	3,995	0,9750	2,302	0,022
	STEH	178	3,769	0,9314		
Turizm endüstrisi kırılğan bir yapı göstermektedir	OLİH	204	3,593	0,8744	2,028	0,043
	STEH	178	3,410	0,8863		
Çalışanların eğitim seviyesi genelde düşüktür	OLİH	204	3,470	1,2051	2,141	0,033
	STEH	178	3,213	1,1296		

IV. SONUÇ

Araştırma sonucunda, turizm öğrencilerinin turizm mesleğine yönelik algı farklılıkları incelenmiş ve öğrencilerin en yüksek düzeyde katılım gösterdiği ifadenin “farklı kültürlerden ve milletlerden insanlarla tanışmalarının onları mutlu ettiği ve turizm mesleğine olumlu algıya katkı sağladığı”; en düşük düzeyde katılım gösterdiği “kendini geliştirme imkânları azdır” ifadesi ters çevrilerek kodlanmış ve dolayısıyla turizm sektöründe kendi gelişim imkanlarını olumlu gördükleri anlaşılmaktadır. Ancak öğrencilerin çalışma alanı olarak turizmi seçmelerine ilişkin “Turizmden başka bir alanda çalışmayı düşünmem” ve “Başka bir meslek seçme imkânım olsa, yine turizmi seçerdim” ifadelerine katılım oranlarının düşük olması öğrencilerin turizm alanında çalışmaya sıcak bakmadıkları ve başka sektörlerde ortaya çıkabilecek fırsatlarda sektör değiştirmeyi düşünecekleri anlamına gelebilir.

Cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılık bulunan ifadenin ortaya koyduğu sonuç öğrencilerin sektöre yönelik algılarının istikrarsız ve kırılğan bir yapıda olduğu yönündedir. Genel olarak son yıllarda turizm sektöründe inişli çıkışlı dönemlerin yaşanması ve bunların medya kanallarında olumsuz şekilde yer almasının öğrencilerin bu yönde bir algı geliştirmesine sebep olduğu ifade edilebilir. Okudukları sınıf açısından öğrencilerin meslek algısı incelendiğinde, birinci sınıfta okuyan öğrencilerin mesleğe ilişkin algılarının ikinci sınıfta okuyan öğrencilere göre daha olumlu olduğu görülmektedir. Bunun nedeni olarak Denizli Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulundaki öğrencilerin birinci sınıf sonunda stajlarını yapımları ve staj süresince işyerleri, iş koşulları ve sosyal çevre konusunda bilgi edinmelerinin onların mesleğe bakışlarında belirli ölçüde olumsuz etki ettiği söylenebilir.

Bölümlere göre öğrencilerin meslek algısı incelendiğinde, seyahat ve turizm bölümü öğrencilerinin mesleği daha ilgi çekici bulmalarının, seyahat işletmelerinin dinamik yapısından kaynaklı olduğu söylenebilir. Turizm ve otelcilik bölümü öğrencilerinin iş fırsatları, eğitim imkanları, terfi olanakları ve işe ait sorumlulukla ilgili ifadelerle daha yüksek

katılım göstermesi, sektörde konaklama işletmelerinin daha ağırlıklı olması ve daha kurumsal bir yapıya sahip olmaları sebebiyle olduğu ifade edilebilir. Ancak turizm ve otelcilik öğrencileri, çalışanların eğitim seviyesinin genelde düşük olduğu ifadesine daha çok katılmaktadır.

KAYNAKLAR

- [1] H. Köşker ve K. Unur, "Turizm Lisans Öğrencilerinin Turizm Sektöründe Çalışma Eğilimleri Üzerine Bir Araştırma", *Seyahat ve Otel İşletmeciliği Dergisi*, cilt 14(2), s. 128-141, 2017.
- [2] A. Grobelna, "The Perception of Job-related Motivators When Choosing a Career in the Tourism and Hospitality Industry-A Comparative Study Between Polish and Spanish Students", *International Journal of Management and Economics*, vol 53(2), pp. 84-106, 2017.
- [3] F. Baltacı, E. Üngüren, H. Avsallı ve O. N. Demirel, "Turizm Eğitimi Alan Öğrencilerin Eğitim Memnuniyetlerinin Ve Geleceğe Yönelik Bakış Açılarının Belirlenmesine Yönelik Bir Araştırma", *Uluslararası Alanya İşletme Fakültesi Dergisi*, cilt 4(1), s. 17-25, 2012.
- [4] H. Çimen, "Turizm Lisans Öğrencilerinin Mesleki Yönelimleri: Akçakoca Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu Örneği", *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, cilt 19 (2), s. 194-202, 2008.
- [5] E. Üngüren ve R. Ehtiyar, "Türk Ve Alman Öğrencilerin Umutsuzluk Düzeylerinin Karşılaştırılması Ve Umutsuzluk Düzeylerini Etkileyen Faktörlerin Belirlenmesi: Turizm Eğitimi Alan Öğrenciler Üzerinde Bir Araştırma", *Journal of Yasar University*, cilt 4(14), s. 2093-2127, 2009.
- [6] T. P. Üzümcü, Ö. Alyakut ve A. Günsel, "Turizm Eğitimi Alan Öğrencilerin, Mesleğin Geleceğine İlişkin Bakış Açuları", *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, cilt 18(33), s.179-199, 2015.
- [7] W.G.S.R Wijesundara, "An Evaluation of Graduates' Perception on Employment in Tourism and Hospitality Industry", *Tourism, Leisure and Global Change*, vol. (2), pp. 172-182, 2015.
- [8] A. Olcay ve Z. Çelik, "Turizm ve Otel İşletmeciliği Programında Öğrenim Gören Öğrencilerin Otelcilik Mesleğine İlişkin Algıları", *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, cilt 9(2), s.279-301, 2010.
- [9] M. A. T. Zubaidah, B. Norhafizah, M. W. Norhidayah, A. N. Anderson, M. A. Najua, G. Norfadzlina, A. A. T. Siti, "Graduates' Perception on the Factors Affecting Commitment to Pursue Career in the Hospitality Industry", *Procedia Social and Behavioral Sciences*, vol. 224, pp. 416-420, 2016.
- [10] M. Cömert, "Turizm Eğitimi Alan Öğrencilerin Sektörde Çalışmak İstedikleri Alanlar ve Sektördeki İstihdamda Cinsiyet Ayrımcılığıyla İlgili Düşünceleri", *Gazi Üniversitesi Turizm Fakültesi Dergisi*, cilt (1), s.50-6, 2014
- [11] T. Duman, M. Tepeci ve K. Unur, "Mersin'de Yükseköğretim ve Orta Öğretim Düzeyinde Turizm Eğitimi Almakta Olan Öğrencilerin Sektörün Çalışma Koşullarını Algılamaları ve Sektörde Çalışma İsteklerinin Karşılaştırmalı Analizi", *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, cilt 17(1), s. 51-69, 2006
- [12] N. Avcı, "Turizm Eğitimi Alan Lisans Öğrencilerinin İş Değerleri: Çeşme Turizm ve Otelcilik Yüksekokulu Örneği", *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, cilt 22 (1), s. 7-18, 2011.
- [13] M. Sarıışık, "Turizm Sektöründe Meslek Sahibi Olmaya Yönelen Etkenler: Meslek Yüksekokulu Öğrencilerine Yönelik Bir Çalışma", *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, cilt 18 (2), s.143-160, 2007.
- [14] B. Zengin ve A. Kırmızı, "Turizm Eğitimi Alan Öğrencilerin Uygulama Eğitiminde Karşılaştıkları Sorunları Ve Çözüm Önerileri: Gazi Üniversitesi Örneği", *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, cilt 5(48), s. 564-582, 2017.
- [15] S. A. Solmaz, Ö. Aksoy, S. Şengül ve M. Sarıışık, "Üniversite Öğrencilerinin Girişimci Kişilik Özelliklerinin Belirlenmesi: Turizm Lisans Ve Ön Lisans Öğrencileri Üzerine Bir Alan Araştırması", *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, cilt 16 (26), s.41-55, 2014.
- [16] İ. H. Çarıkçı ve S. E. Morçin, "Önlisans Turizm Öğrencilerinin Kariyer Değerleri: Sarıkamış Örneği", *Elektronik Mesleki Gelişim ve Araştırma Dergisi (EJOIR)*, cilt 2 (Özel Sayı), s. 67-81, 2014.
- [17] Z. Aslan, Ş. Ünüvar ve A. Başoda, "Turizm Eğitimi Alan Öğrencilerin Kişilik Özelliklerinin Belirlenmesi ve Turizm Sektörüne Uyumu Açısından Değerlendirilmesi", *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, cilt 23 (2), s. 203-219, 2012.
- [18] Ö. A. Tekin ve İ. Deniz, "Turizm Öğrencilerinin Yiyecek Ve İçecek Departmanına Yönelik Tutumları: Üniversite Öğrencileri Üzerine Bir İnceleme", *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, cilt 14(55), s.178-197, 2015.
- [19] N. Karaman, "Öğretmenlerin Mesleklerini Algılama Biçimleri ve Gelecekte Beklentileri Nelerdir?" *Yüksek Lisans Tezi*, Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edirne, 2008.
- [20] T. F. Yılmaz, T.H. Şen ve F. Demirkaya, "Hemşirelerin ve Ebelerin Mesleklerini Algılama Biçimleri ve Gelecekte Beklentileri", *Sağlık ve Hemşirelik Yönetimi Dergisi*, cilt 1(3), s.130-139, 2014.
- [21] A. Yılmaz ve H. Tanrıverdi, "Aşçıların Meslek Uyumu ve Meslek Algısı Düzeyleri Üzerine Bir Araştırma", *Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, cilt 7 (2), s.621- 639, 2017.